

rat de deo? Nō: Et alia spes ē Isrl p̄pria. Nō p̄ summo suo bono speret Isrl dimiti: nō salutem corporis: nō abundantiam terre nostrū: imo tribulatiōēz hic habiturus est: si forte cōtigerit illi, ppter veritatē pati aliq̄s molestias. Nō enī nō sperabāt in deū martyre. Et tñi talia sunt passi qualia latrōes: q̄liū iniqui: subiecti ad bestias: ignibus cōcremati: gladio percussi: vngul exarati: cithenis obstricti: carcere necati. Ista omia mala passi nō sperabāt in dñm: Aut iō sperabāt: vt istis mal' carentes hac vita fruerent? Nō plane: q̄r a vigilia matutina sperabāt. Quid est h̄: Considerabāt illaz vigiliā matutinā qua resurrexit dñs eorū: et videbant q̄r aīq̄s resurget talia et ip̄e p̄sus erat: qualia et ip̄i patiebāt: et nō desperabāt etiam se post tales passiones resurrectos ad vitā eternam. Sperauit israel in dñm a vigilia matutina usq; ad noctem.

Ecclesia.
Quia
mon habet
scopiosa
teum

¶ Qm apd dñm misericordia t̄ē: et multa apud illū redēptio. Ma gnifice melius dici nō posset loco suo: propter illud qd̄ dirit: A vigilia matutina speret israel in dñm. Quare: Quia a vigilia matutina resurrexit dñs: et b̄ debet sperare corpus qd̄ i capite p̄cessit. Et ne suggerat ista cogitatio: capiti licuit resurgē: q̄r pctis nō p̄mebat: et nullū pctim erat in illo: quid nos facturi sum? Sperabim⁹ talē resur rectionē qual in dño p̄cessit: cū peccati no stis aggrauemur? Sed vide qd̄ sequitur. Qm apud dñm miseria: et multa apd illū redēptio. **¶** Et ip̄e redimet isrl ex omib⁹ iniqtatib⁹ eius. Ergo si p̄mebat peccatis suis: adest miseria dei. Nō p̄cessit ille sine peccato: vt deleat pctā sequentiū. Molate in vobis p̄sumere: s̄ a vi glia matutina p̄sumite. Videlite caput ve strum resurrexisse et ascēdisse in celuz. In il lo culpa nō erat: s̄ p̄ illū vñe culpe delebuntur. Ip̄e redimet isrl ex omib⁹ iniqtatib⁹ eius. Quia isrl vendere se potuit: et fieri vni datus sub peccato: redimere se ab iniqtatibus non p̄t. Ille potuit redimere qui se nō potuit vendere. Qui nō cōmisit pec catū: ip̄e est redēptor a peccato: ip̄e redimet isrl. **¶** Ubi redimet: Ab illa iniquitate: an ab illa: Ab oib⁹ iniqtatibus suis. Nō ḡ t̄ meat accessurus ad deū aliq̄s iniq̄tates suas: tantumō accedit pleno corde: et desi nat iam facere q̄ ante faciebat: et non dicat: illa iniq̄tas nō mihi dimitti. Si enim hoc dixerint: ppter ip̄am quā putat sibi non

dimiti: nō se cōuertat: et faciēdo cetera nō illi dimittit et illō qd̄ si timebat. Quia feci inq̄t scelus magnū: et nō mihi p̄t dimitti: ita faciā et ceta. Hoc enī p̄do qd̄ nō facio. Noli timere: in p̄fundo es: noli p̄temere: de p̄fundo clama ad dñm: et dic. Si inq̄tates obfūauerit dñc: dñc quis sustinebit: Obfūa illum: et expecta illū: et sustine propter legem ip̄ius: Quam legem tibi dedit: Dimitte nobis debita nřa: sicut et nos di mittim⁹ debitorib⁹ nostris. Spera te resur recturū: et tunc futurū omnimodo sine pec cato: qm̄ ille resurrexit q̄ p̄m⁹ fuit sine pec cato. A vigilia matutina spera: Noli dice re: Ego nō sum dignus: prop̄ pctā: Non es dignus: s̄ multa apud illū redēptio: Et ip̄e redimet isrl ex oib⁹ iniqtatib⁹ ei⁹.

Explicit Tractatus de ps. CXXIX.
Incipit Tractatus de ps. CXXX.

Prefatio.

In isto psalmo cōmendat nob̄ humilitas fui dei et fidelis: cuius vo ce cantat: qd̄ est vniuersum corp̄ christi. Sepe enī admonuim⁹ caritatē ve stram: nō quasi vnius homis cantans vo cem accipi debere: sed omnū q̄ sunt i chri sti corpore. Et q̄ i illius corpe sunt omēs: tanq̄ vnuis hō loquit: et ip̄e est vnuis qui et multi sunt. Multi enī sunt in seip̄is: vnuis sunt in illo: q̄ vnuis ē. Ip̄m est aut etiā tē plū dei: de quo apls dicit: Templū enī dei sanctū est qd̄ estis vos. Omēs qui credūt in christū: et sic credūt vt diligāt: Hoc est enī credere in christū: diligere christuz: Nō quonimō demones credebāt: s̄ nō dili gebant: et ideo q̄uis crederent dicebant: Quid nobis et tibi fili dei: s̄ nos aut sic credamus: vt in ip̄m credam⁹: diligētes eū: et nō dicam⁹: quid nobis et tibi ē: s̄ dicamus potius: ad te p̄tinemus: tu nos redemisti. Qēs ḡ qui sic credunt: tanq̄ lapides sunt viui: de q̄bus templū dei edificatū est: et tanq̄ ligna imputribilia q̄bus arca illa cōpacta est: q̄ in diluicio mergi nō potuit. Hoc aut templū ē: id est ip̄i hoīes: vbi rogatur deus: et exaudit. Quisq̄s enim p̄ter tēplū dei orauerit deum: non exauditur ad illaz pacem supernā hierusalez: et si exaudit ad qdā tempalia q̄ deus et paganis donauit. Nā et ip̄i demones exaudiri sunt: vt uēt in porcos. Exaudiri ad vitam eternaz aliud

Psalms

est: nec pcedit: nisi ei q̄ in tēplo dei orat. Ille aut̄ in templo dei orat: q̄ orat in pace ecclie: in vnitate corporis christi: qd̄ corpus christi cōstat ex multis credentib⁹ i toto orbe terrar⁹: et ideo exaudit: q̄ orat in tēplo. Ip̄e enī orat in spū et veritate: q̄ orat in pace ecclie: nō in illo templo ubi figura erat. Scđm figura enī dñs exclusit hoīes de tēplo illos q̄ sua querebāt: id est ppter vēdum et emendū ibant in templū. Si aut̄ figura erat illud templū: manifestū est q̄ et corpus christi: qd̄ est vēz templū: cui illa imago erat: habet pmixtos emētes et venentes: id est sua querētes: nō q̄ Iesū christi: Et excludit inde de flagello resticule. Restis enī peccata significat: sicut dicit p̄phetam: Et eis qui trahunt peccata vēl restem longam. Illi aut̄ trahunt peccata sicut restem longam: q̄ addunt peccata peccatis: q̄ cum fecerint vnum peccatum: vt cooperiat illud: faciat alterū. Quō enī vt restis fiat: addit spartum sparto: nō au tem in rectum it: b̄ torque: sic omia prava facta que sunt peccata cum addunk sibi: et addendo peccato peccatiū: et pctim ad peccatiū annexū: fit restis longa: quoq̄ semite praeue: et flexuosi gressus eorū. Quo valet aut̄ ista restis: nisi vt inde ligent ei man⁹ et pedes: et p̄jciat quisq̄ i tenebras exteriores: Ademiniūtis enī dicū de qdaz peccatore in euāgelio: Ligate illi man⁹ et pedes: et p̄jcite illum in tenebras exteriores: ibi erit flet⁹ et stridor dentiū. Nō ḡ esset vñ illi ligarent man⁹ et pedes: nisi ip̄e sibi restem fecisset. Ut̄ aptissime alio loco scriptū est. Crinulūs peccatorū suorū vnuſq̄ constringit. Ergo q̄ de peccatis suis homies vapulāt: ideo dñs flagellū de resticulo fecit: et inde expulit de templo om̄es qui sua querebāt: nō que Iesu christi. Hui⁹ ḡ templi vox est in psalmo. In hoc tēplo vt dixi rogat deus: et exaudit in spū et veritate: nō in illo corpali. Iaz illuc vmbra erat: i qua demōstraref quod venturū erat: Id illud iam cecidit. Ecce ergo domus oratiōis nostre: Absit. Non enī illud templum qd̄ cecidit hoc potuit dici domus oratiōis: de qua dictum est: Domus mea dom⁹ oratio nis vocabit om̄ibus gentibus. Audistis enim quid dixerit domin⁹ Iesus christus: Scriptum ē: Domus mea domus oratio nis vocabit om̄ibus gentib⁹: vos aut̄ fecisti eam speluncā latronū. Nunq̄ illi qui voluerūt facere domū dei speluncaz latro

CXXX

num: fecerūt vt rueret templū? Sic et illi q̄ male vivūt in ecclesia catholica: q̄tum in iphis est domum dei volvit facere speluncam latronū: nec iō evētū tēplū. Cleiet enī tēpus: quando de reste peccatorū suoꝝ foras muttan̄. Hoc autē templū dei: hoc corp⁹ christi: hec cōgregatio fideliū vnam vocē habet: et tanq̄ vnuſ hō cantat in psalmo. Et⁹ vocem iaz in multis psalmis audiuim⁹: audiam⁹ et in isto. Si volumn⁹ nřa vox est: si volumn⁹ aure audim⁹ cantantem: et nos corde cātamus. Si aut̄ nolum⁹: erimus in illo tēplo tāq̄ emētes et vendētes: id ē nřa querētes. Intram⁹ eccliaz: nō ad ea q̄ placent oculis dei. Tiderint ḡ in numero vistro q̄s quō audia: vtrū audiat et irideat: vtrū audiat et post se ponat: vtrū audiat et cōsonet: id est sentiat hic vocē suā: et adiungat vocez cordis sui voci psalmi huī. Tamen vox psalmi huī nō tacet. Instruantur q̄ possunt: imo q̄ volūt: q̄ nolūt non impediāt. Cōmendet nobis humilitas: inde cepit.

Expositio psalmi.

Domine non est exaltatū cor omnē. Sacrificiū obtulit. Ut̄ pro bām⁹: q̄ sacrificium obtulit. Quia humilitas cordis nři sacrificiū est. Dicit i alio psalmo: Qm̄ si voluisses sacrificiū de diffim vtiq̄: satis volebat facere deo pro peccatis suis: ppiciare illū volebat: vt ac ciperet indulgentiā peccatorū. Et q̄si que ren̄ vnde illū ppiciaret: Si voluisses in q̄ sacrificiū dedissez vtiq̄ holocaustis nō delectabent. Ergo supflue q̄rebat aut̄ artes: aut̄ tauros: aut̄ aliquā tamē victimaz vñ placaret de⁹. Quid ḡ: Et holocaust nō delectat de⁹: nō accipit sacrificiū: et si ne sacrificio placat: Si nullū sacrificiū ē: nullus sacerdos. Si aut̄ habem⁹ sacerdotem in cel: q̄ p nobis interpellat p̄rem: Intravit enī in sanctas sanctoz in interiora ve li: quo nō intravit sacerdos in figura: nisi scđm anno: sicut et dñs in toto tēpe selob lat⁹ est. Ip̄e obtulit se: ip̄e sacerdos: ip̄e vīctima: et intravit in sanctas sanctoz sel: et iaz non moriet: nec mors ei vltra dñab̄. Se curi sun⁹ q̄i habem⁹ sacerdote: ibi offeramus et hostiā. Videam⁹ qd̄ sacrificiū debe mus offerre: quia holocaustis n̄ delectat de⁹ nř: sicut audistis in psalmo. Sed ibi se quis et ostēdit quid offerat. Sacrificiū deo spiritus contribulatus: cor contritū et humiliatum deus non spernit. Si ḡ hūilia-

Alia lsa.
mon habet
tambulauit

tum cor: sacrificium deo est: sacrificium obtulit: qui dixit. Domine non est exaltatum cor meum. Tunc alio loco sic offerentem. Dicit deo. Tunc huiusmodi meam et labore meum: et dimittit omnia peccata mea. Hie non est exaltatum cor meum. Neque in altius elatus sunt oculi mei: Neque ingressus sum in magnis: neque in mirabilibus super me. Hoc planius dicat et audiatur. Non sibi superbus: nolui quasi in mirabilibus innotescere homibus: et nec quesumus aliquod supra vires meas: unde me apud impitos iactarem. Intendat caritas vestra: nam res commendat: quomodo Symon ille magus in mirabilibus ingredi volebat super se: propterea plus illius electavit potentia apostolorum: quod iustitia christianorum. At ubi vidit per manus in positionem apostolorum et per orationes eorum desiderare fidelibus spiritum sanctum: et quod tunc per miraculum demonstrabat aduentus spiritus sancti: ut linguis loquerentur: quod non didicerat omnes super quos veniebat spiritus sanctus. Hec ideo modo non datus spiritus sanctus: quod linguis non loquuntur quod creditur. Ideo enim taliter oportebat: ut linguis loqueretur: ut significaret omnes linguas christi credituras: ubi impletum est quod significabat: miraculum oblatum est. Quod ergo hunc videret Symon magus: voluntalia facere: non talis esse. Et nostis quod etiam pecunia putauit compandus spiritum sanctum. Erat ergo de talibus quod in templo intrant ad emendandum et vendendum: emere volebat quod vederet disponeret. Et vere fratres mei: quia taliter erat ille: et sic intrauerat ad eos: dominus expulit de templo quod columbas vendebat. Columba autem spiritus sanctus significat. Volebat ergo Symon emere columbam et vendere columbam. Accessit dominus Iesus christus: qui habebat in templo Petri: et flagello resticule expulit foras malum mercatorum. Ergo sunt hoies quos delectat miraculum facere: et ab eis quod presupererunt in ecclesia miraculum exigunt: et ipsi qui quod presupererunt sibi vident talia volent facere: et putant se ad dei non pertinere: si non fecerint. His autem deus noster: qui novit quod cui tribuat: et ut fuerit compago corporis in pace alloquitur ecclesiastis per apostolum. Non potest dicere oculus manui: opus te non habeo: aut iterum caput pedibus: opus vobis non habeo. Si totum corpus oculus: ubi auditus. Si totum auditus: ubi odorat? Ergo in membris nostris videntis fratres: quod singularia officia suum habeant membra. Oculus vident et non audit: auris audit et non vident: ma-

nus operatur: nec audit: nec videt: pes ambulat: nec audit: nec videt: nec facit quod facit manus. Sed in uno corpe si sit sanitas: et non aduersum se litiget membra: et auris vident in oculo: et oculus audit in aure: nec obiecta potest auri quod non vident: ut dicatur ei: nubiles: minor es. Numquid videre et discernere colores potes: quod facit oculus? Respondet enim auris de pace corporis: et dicit. Ibi sum ubi est oculus: in eo corpe sum: in me non video: in illo cum quo sum video. Ita cum auris dicit: oculus mihi vident: oculus dicit: auris mihi audit: oculi et aures dicunt: manus nobis operantur: manus dicit: oculi et aures nobis vident et audiunt: oculi et aures et manus dicunt: pedes nobis ambulant: Omnia in uno corpe cum operantur: si sit ibi sanitas et concordant membra: gaudet et congaudent sibi: et si aliquod molestie sit in aliquo membro: non se deserunt: sed compatunt sibi. Numquid quod in corpe pes quasi longe videtur ab oculis: illi enim sunt locati in sublimitate: illi autem infra positi: Num forte pes spiritualis calcauerit: deserunt oculi: et non sicut videmus totum corpore contrahibile: et sedet homo: curvatus spina dorsi: ut querat spina que habet in planta. Omnia membra quocumque possunt: faciunt: ut de infimo exiguo loco spina que inhaberat educatur. Sic ergo fratres quisquis in corpe christi non potest resuscitare mortuus: non illud querat: sed querat ne discordet in corpore: quomodo si auris querat videre: discordare potest. Nam quod non accipit: non potest facere. Sed si ei obiectum fuerit et dictum: si iustus esses: resuscitares mortuum quomodo resuscitat: iustus Petrus. In christo enim maiora vident fecisse apostoli: quod ipse dominus: Sed ubi fieri potest: ut plausus valeant sarcinae quod radix: Quod autem quasi maiora vident fecisse illi quod ille: Ad uenient domini surrexerunt mortui: ad umbras transiunt Petri surrexit mortuus: maius hoc videt quod illud: Sed christus facere sine Petro poterat: Petrus nisi in christo non poterat: Quia sine me inquit nihil potest facere. Cum ergo hoc audierit homo qui perficit: quasi obiectam calumniam ab ignariorum paganis: ab hominibus nescientibus quid loquantur in compage corporis christi: respondet et dicat. Quid dicas: non es iustus: quia non facis miraculum: Posset et aurum dicere: non es in corpore: quia non vides. Faceres inquit et tu: sicut et Petrus fecit: Sed ipse Petrus et mihi fecit: quia

Psalmus

in eo corpore suz in quo Petrus fecit. In illo quod potest possum: a quo diuisus no sum. Quod minus possum: compatitur mihi: et qd plus potest: cōgaudio illi. Ipē dñs desug clamavit pro corpe suo: Saule saule qd me pseqr̄is: et ipm nemo tāgebat: s p corpe in terra laborante: caput de celo clamabat. Si ḡ fratres vniusquisq; qd potest iuste egerit: et in eo qd alius plus pot: si inuidet: s p gratulatus fuerit: tāch̄p̄n̄y no corpe cū eo cōstitut⁹: ptinet ad eū vox ista psalmi: Bñe nō ē exaltat⁹ cor meū: neq; i altū elati sunt oculi mier: neq; ingressus suz in magnis: neq; in mirabilib⁹ sup me. Qd enī excessit vires meas: aut: Nō q̄sui: non ibi me extendi: nolui ibi magnificari. Nam ista exaltatio de abundantia grāz: qd sit timenda: ne qd de dono dei supbiait: s magis fuit humilitatē: et faciat qd scriptū est. Qd magnus es: tāto humilia te in oib⁹: et coram deo inuenies grām. Qd ḡ timenda sit supbia de dono dei: etiam atq; etiā cōmēdādūz ē caritati vestre: maxime qd psalm⁹ breuissim⁹ pmutit nos loq;. Paulus apls q̄uis ex psecutore factus sit pdicator: abū dantiorē grām psecutus est in oī labore apostolico qd ceteri apli: vt magis de⁹ ostēderet suum esse qd dat: nō hois. Quō solent medici potentia sue artis in desperat⁹ ostēdē: sic et dñs noster Jesus christ⁹ medicus et saluator nō in desperato qd psecutor ecclie fuit ostēdit magnitudinē artis sue: vt nō solum eū christianū faceret: s et aplū: nec tm aplū: s sicut ipē dicit: plus omnib⁹ illaboraret. Excellentissime ḡ grē fuit. Et videns fratres: qd nō in ecclia Pauli apostoli eple vigent magis: qd coaplōrum ei⁹. Alij enī nō scripserūt: s tñ locuti sunt in ecclia. Nā qd pserunt ab errātib⁹ s nomie ipoz: qd nō sunt ipoz: improbabl: nec acceptant ab ecclia. Alt̄ aut qd scripserunt: nec tm: nec tāta grā scripserūt. Lū ḡ esset magna grē: et magna dōa meruisset a deo: qd dicit qdā loco: Propt̄ magnitudinez ut reuelationū ne extollar. Intēdite rē tremēdam vobis dico: ppter magnitudinē inqt reuelationū ne extollar: dat⁹ est mihi stimulus carnis mee: angelus sathāe: qd me colaphizet. Quid est s fratre: Ne extolleretur tāq; iuuenis: colaphizabat tāq; puer. Et a quo: Ab angelo sathāe. Quid est hoc: Dolore qdā corporis tradit̄ exagitat⁹ ve bement. Dolores aut̄ corporoz plerūq; im mittunt ab angel sathāe: s h̄ nō pnt: nūl

pmisi. Nam et Job sanct⁹ sic pbatus est. Permisso ē ad eū pbandū sathanas: tāp cussit euz vulnere: vñvñbus putreficeret. Immud⁹ enī pmuttebat: et sanct⁹ pbabat. Hescit diabolus q̄ta bōa de illo fiāt: etiāz cū seuit. Seuiēs intrauit in cor Jude: seui ens tradidit christū: seuiēs crucifixit: et crucifixo christo redemptus est orbis terrarū. Ecce seuntia diaboli diabolo obfuit: nobis aut̄ pfuit. Seuiēdo enī quos tenebat ami sit: redemptos sanguic dñi: quē cū seuiret: effudit. Si sciret tm damnū se passurū: nō funderet in terram p̄cium quo redemptus est genus humanū. Sic ergo ille angelus sathāe: quasi libēter pmissus est colaphi zare apostolū: sed tamē apostolus curabatur. Et quia illud qd medicus apposuerat molestū erat infirmo: rogauit medicum vt auferret. Quomō cū medicus apponit visceribus aliqd forte epithema molestuz et ardens: inde tamē curandus est ille cuius viscera tumebat: cū ille ardere cepit et crucian medicamēto: rogat medicum vt auferret medicatū: medicus aut̄ p̄solat: monet patiaz qd nouit qd vtile sit qd apposuit. Ita et apls sequit̄ et dicit: cū dixisset: Tatus est mihi stimulus carnis mee: angelus sathāne qd me colaphizet. Predixit autē quare: Ne magnitudie reuelationū extollar: dat⁹ est mihi stimulus carnis mee: angel⁹ sathāne qd me colaphizet: ppter qd ter dñz rogaui: vt auferret eū a me. Hoc est dicere: rogaui medicū: vt auferret a me molestū epithema qd mihi apposuerat. S̄ audiri vo cē medici: Et dixit mihi: Sufficit tibi ḡtia mea: nam v̄tus in infirmitate pficit. Ego noui qd apposuerim: ego noui vnde egrotes: ego noui vnde saneris. Si ergo charis sumi Paulus potuit apostolus extoll̄: magnitudine reuelationū: nisi acciperet angelus sathāe qui se colaphizaret: quis de se pos sit esse securus: Tuitus videt ambulare qd minus accipit: s si non puerse querat qd recte nō accipit. Querat sine quo nō potest esse in corpore christi: aut sine quo male ē illuc. Tuitio est enī in corpore digitus san⁹: qd lippies oculus. Digitus exigua quedaz res est: oculus magnifica multum potest: et tamen melius est digitū esse et sanuz esse: qd oculuz eē et perturbare: lippire: et excecar. Nō ḡ querat quisq; in corpore christi: nisi sanitatē. Scđm sanitatē habeat fidē: ex fide mundatur cor eius: ex mundatione cordis videbit illam faciem: de qua dictum est:

Psalms

Beatimudo corde: quoniam ipi deum videbuit. Et qui fecit miracula: et quoniam non fecit miracula in corpe christi: non debet gaudere nisi de facie dei. Redierunt apostoli: et dixerunt domino: cum missi essent a domino: Ecce domine in nomine tuo etiam demonia nobis subiecta sunt. Videlicet dominus quod temptaret eos subiecta ex potentia miraculorum: et ille quod medicus venerat sanare tumores nostros: et ferre infirmitates nostras: continuo ait. Nolite in hoc gaudere: quia demonia vobis subiecta sunt: sed gaudete: quia nomina vestra scripta sunt in celo. Non omnes christiani boni demones esse: omnium tamen nomina scripta sunt in celo. Non eos voluit gaudere ex eo quod propter habebant: sed ex eo quod cum ceteris salutem tenebant. Inde voluit gaudere apostoli: vestrum gaudes et tu. Intendat caritas vestra: Nullus fidelis habet spem: si non mens eius non est scriptum in celo. Omnia vero fideli qui diligunt christum: quod ambulant vestram eius humilitatem quam ipse docuit humilitate: nomina scripta sunt in celo. Quis visus contempsitibilis in ecclesia qui credit in christum et diligit christum: et amat pacem christi: nomina scripta sunt in celo: cuiuslibet quem continet. Et quod simile ipse et apostoli: quod tanta miracula fecerunt: Et tamquam apostoli remunimur ex eo quod de bono proprio gaudebant: et iubenter hinc gaudere: vestrum gaudet et ille contempsibilis. Non immixto fratribus mei cum ista humilitate dicit: Domine non est exaltatus cor meum: neque in altu elati sunt oculi mei: neque ingressus sum in magnis: neque in mirabilibus super me.

Allalfa.
Sicut.
non habet
titula
tanima mea
Si non humiliiter sentiebam: sed exaltavi animam meam. **Q**uemadmodum qui ablactatus est a lacte super matrem suam: sic retributio in animam meam. Videris eum velut maledicto se obstrinxisse. Quomodo alio loco in psalmo dicit: Dominus deus meus si feci istud: si est iniqtas in manibus meis: Si reddidi retribuentib[us] mihi mala: decidam merito ab inimicis meis ianis tecum. Sic videtur et hic dixisse: Si non humiliiter sentiebam: sed exaltavi animam meam. Age quod dictum est: illud mihi contingat: quod et ibi: Si reddidi retribuentibus mihi mala: contingat mihi illud. Quid: Decidam merito ab inimicis meis ianis. Sic et hic. Si non humiliiter sentiebam: sed exaltavi animam meam: quemadmodum qui ablactatus est a lacte super matrem suam: sic retributio in animam meam. Intendite: Nostis quod quibusdam infirmis dicit apostolus: Lac vobis potum dedi non escam: nondum enim poteratis: sed nec adhuc quodcumque potestis. Sunt

infirmi quoniam non sunt idonei valido cibo: volunt se comedere ad id quod capere non possunt: et si aliquod utrumque ceperint: aut visi sibi fuerint capere quod non ceperunt: extollunt inde et superbiunt: inde vident sibi quod sapientes. Hoc autem contingit omnibus hereticis: quod cum essent animales et carnales: defendendo sententias suas pravae quod falsas esse non potuerunt videre: exclusi sunt de catholica. Bicas caritatis vestrae quod possunt: Dominus noster Jesus christus: noster qui vestrum dei est: sed illud Iohannes: In principio erat verbum: et verbum erat in principio apud deum: Omnia per ipsum facta sunt: et sic ne ipso factum est nihil. Panis ergo est: unde vivunt angeli. Ecce panis paratus est tibi: sed cresce de lacte: ut ad panem pervenias. Et quod inquis cresco de lacte: Quod tibi factus est christus ad infirmitatem tuam: hoc primo credere et fortiter tene. Quod ergo manifestum est videbit filium minus idoneum ad capiendum cibum: ipsos cibos ei dat: sed trajectos per carnem suam. Nam ipso est panis de quo infans pascit: quo et mater eius pascit: sed ad mensam infans minus idoneus est: ad mamillam idoneus est. Panis ergo de mensa trahitur per matris mamillam: ut sic perveniat id est aliumentum ad parvum infantem. Sic dominus noster Jesus christus cum esset verbum apud prius quod facta sunt omnia: qui cum in forma dei esset: non rapinans arbitratus est esse equalis deo: qualem caperet per modo suo angelum: et unde in celo potestates et virtutes spiritus intellectuales pascerent: Homo autem infirmus et carne inuolutus iaceret in terra: nec posset ad eum pervenire panis celestis: ut panem angelorum manducaret homo: et manus descendere ad verbiorem populum israel: Verbum caro factum est: et habitavit in nobis. Quapropter ipsis infirmis Paulus apostolus hoc dicit: quos dicit animales et carnales: Numquid dixi me scire aliquid in vobis: nisi Iesum christum et hunc crucifixum: Nam christus erat et non crucifixus: In principio erat verbum: et verbum erat apud deum: et deus erat verbum. Et quod ipsum verbum caro factum est: et ipsum verbum crucifixum est: si non est mutatum in hominem: homo in illo mutatus est. Mutatus est homo in illo: ut melior fieret quod erat: non ut in ipsum substantiam ubi conserteretur. Per id ergo homo erat: mortuus est deus: et per id quod deus erat: excitatus est homo: et resurrexit: et ascensit in celum. Quicquid passus est homo: non potest dici non passus

Psalms

est deus: qz deus erat hominē assumendo: sed non est mutatus in hominē: quomō nō potes dicere non te passum iniuriā: si restis tua consindat. Et quādo quereris: vñ amicis; vel in iudicio hoc dicas iudici: Lō scidit me: nō dicas cōscidit birrum meum: sed considit me. Si potuit et meruit vestis tua dici tu: que nō est tu: s vestis tua: quāto pon⁹ meruit audire caro christi templuz verbi vnitū cuz verbo: Et quicquid in carne pateref: deus ipē pateref: qzvis verbuz nec mori potuerit: nec corrupti: nec mutari: nec occidi: sed quicquid horū passum ē in carne passum est. Et noli mirari: qz verbum nihil passum est: nec anima hominis potest pati aliquid occisa carne: dicete ipo domino: Mollite timere eos qui corpus occidunt: animā autē non possunt occidere. Si anima nō potest occidi: verbum dei poterat occidit. Et tamē quid dicit: Flagellauit me: colaphizauit me: p̄cussit me: dilaniavit me: totum hoc nō fit in anima: et tamē non dicit nisi me: ppter vnitatem consortij ipsius. Dominus ergo noster Jesus christus panis: se fecit nobis lac: incarnatus et apparens mortalis: vt in eo finiret mors: et non aberraremus a verbo: credentes i carnem quod factum est verbu. Hinc crescimus: ipo lacte nutriamur: anteqz validi sumus ad capiendum verbum: non recedamus a fide lactis nostri. Illi autē heretici volentes disputare de eo qd non poterant capere: dixerunt quia filius minor est qz pater: et dixerunt: quia spiritus sanctus minor est qz filius: et fecerūt gradus: et imiserunt i ecclesiam tres deos. Non em̄ possunt negare deum esse patrem: nec possunt negare filium deum: nec possunt negare spiritus sanctum deum. At si pater deus: et filius deus et spiritus sanctus deus: inequaless sunt: et non sunt eiusdem substantie: nō est unus deus sed tres dñ. Disputates ergo qd capere nō poterant: elati sunt in superbiā: et factuz est i eis qd dicit in isto psalmo: Si nō humiliter sentiebā: s exaltaui animā meā: Quē admodū q ablactatus est a lacte sup matrē suā: sic retributio i animā meā. Mater em̄ ecclesia dei est: vnde illi separati sunt: vbi lactari et nutriti debebant: vt cresceret ad capiendum verbum deum apud dñm in forma dei equalē patri. Elisa est h̄ quidem ab his qui ante nos ista tractauerūt: et alia sententia: et aliis intellectus i his verbis: quē nō facebo caritati vestre. Hoc enim dixerunt:

CXXX.

Omnis superbus displicet deo: et debet se humana anima humiliare: ne deo displiceat: et toto corde intueri quod dictū est: Quāto magnus es humilia te in omnib⁹: et coram deo inuenies gratiā. Sed rursus sunt quidam homines: qui cum audierunt: quia humiles esse debent: dimittunt se: nibil volunt discere: putantes quia si aliquid didicerint superbi erunt: et remanent i solo lacte. Quos reprehendit scriptura dicens: Et facti estis opus habentes lacte non solido cibo. Sic enī nos deus vult nutriri lacte: vt nō ibi remaneam⁹: sed crescendo per lac ad solidum cibum pueniamus. Ergo non debet homo extollere cor suum i superbiā: sed debet eleuare in doctrinam verbū dei. Nam si leuanda anima non esset: non dice retur in alia voce psalmi: Ad te domine leuavi animā meā: et nisi sei⁹ anima super se effundat: nō pueniet ad visionem dei: et ad cognitionē substātie illius incomutabilis. Nam modo cū adhuc in carne est dicit ei: vbi est deus tuus? Sed intus est deus ei⁹: et spūaliter intus: et spūaliter excelsus ē: nō quasi interuallis locoruz: quō p interualla loca altiora sunt. Nam si talis altitudo quērenda est: vincunt nos aues ad dñm. Ergo intus deus altus est: et spūaliter altus: nec pueniet anima vt cōtingat cum nisi transierit se. Nam quicquid de deo sentis sum corpus multū erras: multū infans es: si sentis de deo etiam sum animā humanā qz deus: aut obliuiscatur: aut ita sapiat vt deipsiat: aut faciat aliquid et peniteat eum. Omnia cīn̄ ista posita sunt i scripturis: vt nobis latentibus cōmendare deus: non vt prie de illo sic audiam⁹ ista: et intelligam⁹ quāsi peniteat deum: et modo aliquid discat qd non nouerat: et intelligat qd non intelligebat: et reminisceat qd oblitus erat. Talia. n. aie sunt nō dei. Huius hō ḡ transferit et modū anime sue: nō videbit qz deus est qd est: qui dixit: Ego sum qui sum. Itaqz ille cui dice batur: vbi est deus tuus: quid dixit: Facte sunt mihi lachryme mee panes die ac nocte: dñ dicit mihi quotidie: vbi est de⁹ tu⁹. Ut autē inueniret dñ suū: quid egit: Hec meditat⁹ suz inqz et effudi sup me aiaz meā: Ut inueniret dñ effudit sup se animā suā. Hō ḡ sic tibi dicit: hūlis esto vt nō sapias: hūlis esto ppter supbiā: altus esto ppter sapientiā. Audi euidentē sententiā de hac re. Mollite pueri effici mētibus: sed malicia infantes estote: vt mētib⁹ pfecti sitis. Lerte

Psalms

CXXX.

explicatiū est fratres mei: vbi nos deus voluit esse hūiles: vbi altos: **H**umiles prop̄ cauendā superbiā: altos ppter capienda sapientiā. Lactare vt nutriaris: sic nutrire vt crescas: sic cresceat panē māduces. **L**ū em̄ ceperis panem māducare ablactaberis: id ē iā tibi non opus erit lacte: sed solido cibo. Et hoc videt dixisse: Si nō humiliter sentiebā: sed exaltaui animā meam: id est si nō mente: sed malicia paruul' fui: Qd significans dixit superiora verba: **B**omine non est exaltatum cor meum: neq; in altum elati sunt oculi mei. Neq; ingressus sum in magnis: neq; in mirabilibus sup me. Ecce quia malicia paruulus fui: sed quia sensu non fui paruulus: si nō humiliter sentiebā: sed exaltaui animā meā: retribuāt mibi qd retribuīt paruulo qui ablactatur a matre: vt iam panem sum idoneus māducare. Et hec ergo fratres sentētia nō displicerit: quia nō est contra fidēz: **N**houet me tamē: quia nō tñ dictū est quēadmodū qui ablactat̄ est a lacte: sic retributio in animā meaz: sed additū: quēadmodū qui ablactatus est a lacte super matrē suam: sic retributio i animā meā. **H**ic mibi nescio quid tale occurrit: vt videā: quia male dictū est: **A**blactat̄ em̄ non insans: sed iam grādiūsculus. Qui aut̄ infirmus est: pma infantia que vera infantia est super matrē suam est: si forte fuerit a lacte ablatus extinguit. Non frustra g additum est: sup matrē suā. **A**blactari enī omnes possunt crescendo: qui crescit et sic ablactatur: bonū est illi: qui aut̄ adhuc sup matrē suā est pnicōsum. Ergo cauēdū fratres et timēdū est: ne q̄s an̄ temip̄ ablactetur. Nā oīs grandis puer separat a lacte: s̄ ne quis tūc a lacte separet: qñ adhuc sup matrē suam est. **L**ū aut̄ portat̄ manib̄ matris qui portatus est vtero. Portatus ē em̄ vtero vt nasceret: portat̄ manib̄ vt crescat: lacte opus habet: adhuc sup matrē suā est. Non ergo velit nūc exaltare animā suā: cū forte min̄ idoneus est ad capiendū cibuz: sed impleat pcepta hūilitatis. **H**abet vbi se exerceat: credat in christū: vt possit intelligere christū. Videlicet verbū nō pōt: capere nō pōt equalitatē verbī cū patre: equalitatē spūsancti cū patre et verbo: nōdū potest videre: credat b̄ et sugat. Securus ē: qz cuz creuerit: māducabit qd nō poterat anteq; sugendo cresceret: et habet vbi se extendat. Altiora te ne q̄sieris: et fortiora te ne scruta tus fueris: id est ad que capiēda min̄ ido-

neus es. Et quid facio inquis: Sic remanebo: Sed q̄ pcepit tibi dñs illa cogita sp. Que tibi pcepit dñs: fac misericordiā: pacem ecclesie noli dimittere: in hominē spēm noli ponere: desiderādo miracula nolitem ptare deū. Si iā in te ē fruct̄: cognoscis: qz cuz bonis toleras zizania vsq; ad messem: qz cū malis ad temp̄ potes essēnō in eter- nū. **H**alea b̄ tibi mixta ē: in hoc tpe: i area: in horreo tecū nō erit. **H**ec q̄ tibi pcepit domini illa cogita semp. **A**lacte nō separeris quoadusq; sup matrē tuā es: ne p̄us fame moriaris: anteq; panē manducare sis idoneus. Cresce: erūt valide vires tue: et vide bis qd non poteras: et capies qd nō capiebas. Quid ergo: **L**ū videro q̄ nō poteram videre: et cepero q̄ nō poterā capere: iaz securus ero: pfectus ero: **N**on: q̄diū b̄ viuis. **I**p̄a est pfectio: nra hūilitas. Audistis quo conclusit modo apostolica lectio: si hesit in memoria vestra. Quō ille qui accepit colaz phumi: ne extolleret i reuelatiōibus: quāt̄ ei reuelabant̄: ppter ipam magnitudinē re uelationū: qz poterat extollī: nisi acciperet angelū sathane: Et tamē cui tanta reuelabank̄ quid ait: Fratres: ego meipm non arbitror apprehēdisse. **P**aulus dicit: Fratres ego meipm nō arbitror apprehēdisse: qz ad hoc accepit colaphizantē angelū sathane: ne extolleret in magnitudine reuelationū suaz: Quis audet dicere: qz comprehendit: Ecce **P**aulus apprehendit: et dicit: nō me arbitror apprehēdisse. Et quid ait o **P**aul: Adhuc curro inq̄t vt apprebendā. Adhuc **P**aul i via est: et tu te putas in patriaz **T**uū aut̄ inq̄t: que retro sunt oblitus. Hoc fac et tu: ritā pteritā māla obliuiscere: Si te delectauit aliqui vanitas: non te delectet. Que retro oblit̄ inq̄t: in ea q̄ ante sunt extētus: fm intentionē sequor ad palmā sup ne vocatiōis dei i christo Jesu. Audio vocem dei de super: et curro vt apprehendam. Non em̄ dimisit me in via remanere: q̄ non cessat alloqui me. Ergo fratres non cessat de alloqui nos. Nā si cessat: quid est quod agim̄: Quid ē qd agit lectiones diuine et cantica diuina: Obluiscimini ergo q̄ retro sunt: et in ea que in ante sunt: vos extēdite. Sic fugite lac vt crescat ad cibū. Cum ḡ veneritis in patriaz gaudebitis. Et adhuc attende apostoli: sequi ad palmā superne vocatiōis. Bicit em̄: Quotquot ergo pfectu: hoc sapiam̄. Nō loquor inq̄t impfecti: quibus adhuc nō possum loqui sapientiā:

Psalmus

qui adhuc lacte potantur: non solido cibo pascunt: sed illis dico qui iam manducant solidum cibū: Nam vident esse pfecti: quia intelligunt equalitatē verbī cum patre. Ad huc non sic vident: quoniam videndum est facie ad faciē: adhuc ex parte in enigmate. Lurrant ergo: qz cum via finita fuerit: tūc redimus ad patriam. Lurrant currant: extendant se. Quosq̄ ḡ pfecti hoc sapiam⁹. Et si qd alif sapitis: b̄ quoqz vobis de⁹ ruelabit. Si forte erras in aliq: q̄re nō redis ad lac matris: Quia si nō extollimini: quia si non exaltatis cor vestrum: quia si nō ingredimini in mirabilib⁹ sup vos: sed seruatis humilitatē: reuelabit vobis de⁹ qd aliter sapitis. Si autē hoc ipsum qd aliter sapitis defendere vultis: et p̄tinaciter astruere: et contra pacem ecclesie: sit vobis maledictū hoc quod dixit: sup matrem cum estis et foris a lacte separabimini: foris a visceribus matris fame moriemini. Si autem pseuerauerinti pace catholica: si quid forte aliter sapitis q̄ oportet sapere: deus vobis reuelabit humilib⁹. Quare: Quia deus super his resistit: humilib⁹ autē dat gratiā. Ideo ad hoc conclusit psalmus. Speret israel in domino: ex hoc nūc et usq; in seculum. Qd em scriptū ē grece: από Ιου πορ χαι εώς Ιου αιωνος: b̄ ē positū: ex hoc nūc et usq; in seculū. H̄z nō sep̄ seculū nomē hoc seculū significat: sed aliquādo eternitatē: quia eternū duobus modis intelligit: usq; in eternū: id est aut semp sine fine: aut quoqz veniamus ad eternitatē. Hic ergo quomodo intelligendū est: Quousqz veniamus ad eternitatem: speramus in domini deum: quia cum venerimus ad eternitatem iam spes nō erit: sed ip̄a res erit.

Explicit Tractatus de ps. CXXX.

Incipit Tractatus de ps. CXXXI.

Testum quidē erat carissimi: vt fratrem potius audirem⁹ colligā meū: p̄sentem omnibus nobis. Et modo nō negauit: sed distulit. Et ideo hoc inico caritati vestre: vt meū p̄missum teneatis. Nō fuit autē absurdum caritati vestre: vt prior obtemperare iubenti. Extorsit enim mihi vt esset modo auditor meus: eo sane pacto vt et ego sim ipius: quia in ip̄a caritate omnes eius auditores sumus: qui vñus nobis in celo magister est. Ergo animū intendite ad psalmū: quem in ordine sicut nos tractandum habemus. Est etiam ipse p̄notar⁹. Canticū gradū. Et aliquāto

CXXXI.

ceteris sub codē titulo plixor. Nō ḡ imo remur: nisi vbi necessitas coegerit: vt totū si dñs pmiserit explicare possim⁹: qz et vos nō tāqz rudes oīa debet audire: aliqd et de p̄terū auditionib⁹ adiuuare nos debet: ne omnia tanqz noua a nobis dici necesse sit. Et noui quidē esse debem⁹: quia vetustas nobis obripere nō debet: sed etiā crescentū et p̄ficiendū est. Be ipso quippe pfectu ait aplūs. Et si exterior homo noster corrū pitur: sed interior renouat de die in diem. Non sic p̄ficiamus vt ex nouis veteres esficiamur: sed ip̄a nouitas crescat.

Expositio psalmi.

Memento domine David: et omnis mansuetudinis eius. Sicut iurauit domino: votum vovit deo Jacob. David sūm fidem rerū gestarū vñus homo erat: rex Isrl: filius Jesse. Erat quidē et ip̄e mansuetus: sicut eū indicat atqz commendat scriptura diuina: et ita mansuetus vt nec p̄secutori suo Sauli malū pro malo reddiderit. Seruauit autē erga eū tantā humilitatē: vt illum regem fateret: se autē canē: et nō p̄terue: nec supbe cū esset in deo potentior: r̄nidebat regi: sed eū placare potius affectabat humilitate q̄ cōcitare supbia. Etiam in potestate dat⁹ ē ei Saul: et b̄ a dñō deo vt ei faceret quicqd vellet. Sed qz non p̄ceptū illi erat vt occidere: sed tm̄ in potestate datum illi erat. Licet autē homini vti potestate sua: ad lenitatem potius deflexit qd ei deus concessit: qui si vellet occidere: careret iniūcio. Sed quomodo diceret: Dimittite mihi debita mea: sic et ego dimitto debitorib⁹ meis: In speluncam intrauit Saul vbi erat David: nesciens q̄ ille esset David: ad necessaria ventris ille intrauit: surrexit David sensim et lente post ip̄m: precidit illi de veste panniculū quem illi ostēderet: vt nosset q̄a habebat illum in potestate: et non necessitate: sed voluntate p̄pcerat: et noluit occidē. Forte ipsam mansuetudinē commendauit modo dicens: Memento domine David et omnis mansuetudinis eius. Hoc sūm fidem rerū gestarū fidem quā scriptura diuina vt dirimus continet: Sed solemus in psalmis nō ad litteram attendere sicut in omni p̄phetia: sed p̄ litteram scrutari mysteria. Et meminit caritas restra: quia cuiusdaz hominis vocem in omnib⁹ psalmis solemus audire: quia vñus habet caput et corpus. Caput autem in celo est: sed corpus in terra: